

TIRA IQEDDSEN

Tibratin n Umazan Buṭrus

30

Řexbar Ařebħan n Yeccu Lmasiħ (Řeahd n Jdid s Trifit - s tira n tlatinit)

English Title: The Good News of Jesus Christ
(The New Testament in Tarifit - Latin script)

ISBN/EAN 978-90-807288-2-0

Amsawađ d iniy misen: www.tarifit.info

ver. 1.2

© 2009 DHIMH Multimedia

All rights reserved. Free and unlimited reproduction and distribution of this publication in whatever form is permitted if it serves the interest of the spread of the Good News of Jesus Christ, on the condition that the contents of this publication will not be changed and this same and complete copyright notice will be included and on the condition that its distribution does not serve any commercial purpose.

Marra řħuquq twađemnen. Itwasmeh ad itwagg wedlis-a eawed s eřam kuř ibriden u s marra tiřelli, mařa man aya ittiři di řřwee n uwezzee n Řexbar Ařebħan n Yeccu Lmasiħ maca nnebřa abeddeř n min dayes. Ittxeřř ad itwagg dayes řebda awař-a simant nnes marra zi řjihet n řħuquq am ittxeřř eawed belli awezzee nnes ad yiři nnebřa arbeħ d usebbeb.

Tabrat Tamezwarut n Buṭrus

Aseġem

1 ¹Buṭrus, amazan n Yeccu Lmasiḥ, i imsebriden inni imṭarracen di Buntus, Galaṭiya, Kabbadukiya, Asiya d Bitiniya, inni itwaxḍaren ²elaḥsab tamusna i tuya iġan ħar Arebbi Tababat qbeṛ, maḥend ad tetwaqeddsem s Arruḥ i tṭaæet d urucci s idammen n Yeccu Lmasiḥ: nniemet d řehna ad ħarwem mmarenjen.

Areḥmet tameqqrant n Arebbi s tnukra n Yeccu Lmasiḥ

³Lbaraka i Arebbi, Tababat n Siditney Yeccu Lmasiḥ wenni i d aney yejgin twařa nneḍnit s areḥmet nnes tameqqrant s tnukra n Yeccu Lmasiḥ zeg imettinen ħima ad niři d asitem iddaren, ⁴d ict n řwart war tfenni, war tetwabuqqeḍ, war tisřiw, tenni i d awem itwaxemmřen deg ujenna, ⁵kenniw inni itwaḥefḍen zi jjehd n Arebbi s liman i usenjem i isswejden ħima ad itwasseḍhar di řweqt taneggarut. ⁶Farḥem zzayes, waxxa tḥeznem řexxu drus n řweqt umi xawem ttekken aṭtas n iyekkwani, ⁷ħima taqeġebt n liman nwem, tenni tiyřa x wurey ifennan wenni itwassişfen zi tmessi, ad tiři i usemyar d ccan d ueuġi x minni i d ħa iḍhar Yeccu Lmasiḥ. ⁸Tettexsem t am war t teżrim, uřa řexxu *ead* war t teżrim, maca tumnem *dayes* u tfařhem s ict n řefraḥet ieuġen war izemmar ad zzayes inṭeq iřes, ⁹am tetteṭṭfem deg uneggar n liman nwem, aqqa-t d asenjem n řeemur nwem. ¹⁰X usenjem-a tuya ttseqsan u arezzun *dayes* imkacafen, inni tuya ittkacafen x nniemet-a i d awem-d ikkaren, ¹¹umi tuya arezzun man niy man marka n řweqt i daysen iddendunen Arruḥ n Lmasiḥ, řami tuya icehhed x uweddeb i ħa ikken x Lmasiḥ u x marra aeuġi awarni man aya. ¹²Aqqa itwassargeb asen, tuya nitni xeddmen war iġi i ixef nsen maca i neccin s tmesřayin tinni d awem itwabarrħen zeg inni d awem ibeccaren řexbar ařebħan s Arruḥ Iqeddsen wenni d itwassekken zeg ujenna, tinni aqqa lmalakat mmezrent maḥend ad daysent xżarent.

Asenjem zi ddunnit-a s idammen iyṛan n Lmasiḥ

¹³X uyenni ḥezmem řxansra n řeeqeř nwem, iřim tarsim uca smunem marra asitem nwem di nniemet i d awem ya yawḍen xmi i d ya iḍhar Yeccu Lmasiḥ. ¹⁴Iřim amecnaw iḥenjiren iṭṭaēen, war tdekkwiřem ca di řřifet n nneawat nwem tinni tuya teḍfarem qbeř umi tuya kenniw *ead* d iqubbaniyyen, ¹⁵maca amecnaw netta wenni xawem-d iřayan aqqa-t d amqeddas, uřa d kenniw iřim d imqeddasen di marra min tetteggen, ¹⁶minzi tura “Iřim d imqeddasen, minzi necc d amqeddas.” ¹⁷Uca mařa třayam as Tababat tenni iḥekkmen x řxedmet n kuř ijjen nnebřa mma ad ixzar yar iyembab, xenni uyurem s tiggwudi mintra kenniw *ead* d imsebriden danita, ¹⁸umi tessnem belli kenniw tetwasellkem zi ticři nwem ibeḍřen tenni i d awem sellmen řejdud, war iři s tmesřayin ifennan am nnuqart d wurey, ¹⁹maca s idammen iyṛan n Lmasiḥ, am zeg ij n izmar war dayes bu řeib war ibeqqden. ²⁰Netta tuya itwassen qbeř mma ad itwagg dsas n ddunnit, maca itwasseḍhar *awem-d* řexxu yar ikuden ineggura n řweqt di ṭṭweē nwem, ²¹i kenniw inni zzayes ittammen di Arebbi, wenni t-id issnekkaren zeg imettinen uca iwca as aēuři ḥima liman d usitem nwem ad iřin x Arebbi. ²²Aqqa řexxu tessizdegem řeemur nwem s ṭṭaēet i tidett yar tayri n wawmaten nnebřa řyecc, ad texsem ayawya s waṭṭas zeg wuř izdigen. ²³Aqqa kenniw twaxeřqem-d d jdid, war iři zi zzariēet ifennan, maca zi tenni war ifennin, aqqa zeg wawař n Arebbi iddaren ittduman i řebda. ²⁴Minzi marra aysum amecnaw řeḥtic uca marra aēuři nnes amecnaw tawardect jar řeḥtic. Řeḥtic ad isřaw, tawardect ad tewḍa, ²⁵maca awař n Sidi ittyima i řebda. Awař-a netta d řexbar ařebḥan, wenni d awem-d itwabarrḥen.

Izra iddaren i taddart n Arruḥ n Arebbi

2 ¹X uyenni beēēdem x marra tuēeffna d teḥraymect d nnifaq d řeḥsed uřa x uceqqef, ²uca tweḥḥcem ayi n lmaēqul i war iyeccen am iḥḍiḍen, ḥima ad zzayes tegmam i usenjem, ³mařa tuya tebdam ad tacam aqqa Sidi iḍarf, ⁴am tettakkwaḍem yar wenni iḡan d ařru iddaren, wenni eiffen iwdan, maca yar Arebbi aqqa-t itwaxḍar iyřa. ⁵Ammu kenniw *ēawed*, amecnaw izra iddaren, ad zzaywem tetwabna taddart n Arruḥ d ict n tkehant iqeddsen,

ħima ad tewcem tiyaršin n Arruħ i arđa n Arebbi s Yeccu Lmasih. ⁶X uyenni iġa deg wedlis “Aqqa da, ad ssarsey ij n wezru n teymart itwaxđar yiyra di Siyun, wenni dayes i ya yammen, war dayes ittidef uşedħi eemmarş.” ⁷I kenniw inni ittammen aqqa iyra, maca i inni war itteṭṭiisen “aqqa azru wenni isiffen ibennayen, aqqa idweř d azeġif n teymart” ⁸uřa “d azru n uneqrađ d taşđart n teenkrift” i nitni inni s řmuşıyyet nsen i ya nderfen deg wawař am mammec tuya d asen igga Arebbi. ⁹Kenniw maca d ij n jjiř itwaxđaren d ict n tkehant igelliden d ij n řgens iqeddsen uřa d ij n weydud itwakesben *zi Arebbi*, ħima ad tbarħhem řefđayeř (=şşifat tişebħanin) aṭtas n wenni i d aney-d iřaya zi taġest yar řeējeb n tfawt nnes, ¹⁰kenniw, inni war teġim d aydud zic, maca řexxu aqqa kenniw d aydud n Arebbi, kenniw inni war xasen iħinn ca qbeř, maca řexxu tufim aħinni. ¹¹A imeizzen, aqqa kenniw d imsebriden d ibarraniyyen, x uyenni ziyyarey xawem, war đeffarem ca nnecwat n weysum tinni ittmenyan ak-d řeemar nwem, ¹²uyurem nican jar řegnus, ħima inni xawem i ya iawden řexburat ieffanen, xmi i ya zaren řexdayem nwem tişebħanin, ad ssemyaren di Arebbi deg wass n tarzeft.

Ṭṭaet i marra şşulaṭat

¹³Ṭṭaem di ṭṭwee n Sidi i marra şşulṭa, i ujeġid am wenni yar iġa tizemmar yueřan, ¹⁴i řħukkam am *i iwdan* inni d itwassekken zzayes *zi Arebbi* ħima ad eaqben ieffanen uca ħima ad ħemden marra inni itteġgen taşebħant. ¹⁵Man aya ittexs it Arebbi, ħima xmi i ya teggem min işebħen, ad tesseydem taqubbanect n iwdan ifyař, ¹⁶am inni iddaren *nican* di tiřelli, war iġi am inni issduřuyen tuēffna s tiřelli, maca am isemyan n Arebbi. ¹⁷Weqqarem marra iwdan, seizzem tawmat, ggwedem Arebbi, semyarem deg ujeġid. ¹⁸A isemyan, ṭṭaem i aytbab nwem s tiggwudi, war iġi i inni işebħen iđarfen *waha*, maca tanya i inni iqeşen. ¹⁹Aqqa ta d lbaraka mařa ħed iffugem u iweddeb umi tanefsect nnes tcebbar di Arebbi waxxa netta war isdiheġ ca man aya. ²⁰Man ccan i dayes, mařa texđim uca ad teccim aemud? Maca mařa teksim tamara am tetteġgem tcuni, aqqa man aya d lbaraka zzat i Arebbi. ²¹Minzi tuya iřaya-d kenniw i man aya umi aqqa Lmasih tuya iweddeb di ṭṭwee nwem uca iija

aney-d ij n lmatal, ḥima ad nuyur di jjurret n iḍaren nnes, ²²wenni “war iggi ca ddnub u war itwaf deg uqemmmum nnes ca n řyecce”, ²³wenni, mařa zawaren t, war d ittarri awař, uca mařa iweddeb, war d ittarri ca ddenf, maca ittarr it řar wenni i řa iřekmen s řęeqq, ²⁴wenni tuřa iksin ddnub nney s ixef nnes di arrimet nnes řar teḥnact, ḥima neccin, am nemmut i ddnub ad neddar i tsegda, “aqqa twassgenfam s iyezzimen nnes.” ²⁵Minzi kenniw tuřa tweddarem amecnaw iḥuřiyyen, řexxu maca tdewřem-d řar uniči, amehđayi n řeemur nwem.

Tasyunt jar weryaz d temyart di řemřac

3 ¹Ammu εawed kennint, a timyarin, řtaent i yeryazen nkent, ḥima, mařa din ca war řtaen i wawař, ad dewřen řar webrid zi ticři n temyarin nsen nnebřa awař, ²x minni i řa řaren mammec ggurent s tiggwudi d tazdugi. ³War tzehhjent s min ittbanen řar barra: amudi n ucuwwaf, timegga n wureř niř tyarđi n warruđ, ⁴maca ad zehhjent s bna dem innufaren deg wuř, s ij n uzehhej war ifennin n arruḥ n temhint d řehna wenni i řan zzat i Arebbi. ⁵Aqqa ammu tuřa zehhjent zic temyarin timqeddasin, tinni tuřa issitimen x Arebbi, uca tuřa řtaent i yeryazen nsent, ⁶amecnaw Sara tuřa tetřae i Ibrahim, třaya as ‘Sidi’, uca kennint tdewřent d yessis mařa teggent min iřebřen uca war ggur ad teggwedent. ⁷Kenniw, a iryazen, zedyem akidsent s řeεqeř am ak-d uřarraf yarexfen uca wcm asent ccan, ḥima war tetwameneent ca tzařitin nwem, minzi nitenti ad wartent nniemet n tudart akidwem.

Aweddeb deg isurraf n Lmasih

⁸Yar uneggar, munem marra řar array d ijjen, řinnem x wayawya, xsem awmaten s tayri, areḥmem, iřim tđarfem, ⁹war d tarrim x řyar s řyar niř tikkwura s tikkwura, maca s řeeks barkem, řami kenniw tessnem aqqa tetwařayam-d ḥima ad twartem lbaraka. ¹⁰Minzi “wenni ixsen ad ixs tudart, yarezzu ad iřar ussan imimunen, aqqa netta ad iḥđa iřes nnes zi min war iḥřin uřa d iyencicen nnes zeg wawař iyeccen, ¹¹ad iggwej x min iřan d aeėffan, ad igg min iřebřen, ad yarzu x řehna uca ad t iđfar s cđaret. ¹²Aqqa titřawin n Sidi x imseggaden u imezzuyen nnes řar tzařit nsen, maca udem n Arebbi

iwca s weerur i marra inni itteggem tuceffna.”¹³ Uca wi izemmaren ad ɣarwem isseedu řyecce mařa kenniw tdewřem d imeđfaren n min iřebħen? ¹⁴Maca eawed mařa tweddbem di tťwee n tsegda, aqqa sseed nwem, “war tteggwedem ca mařa ssiggweden kenniw, war ttexřieem ca”. ¹⁵maca qeddsem Sidi Arebbi deg wuřawen nwem, iřim řebda twejdem maħend ad tarrem x inni kenniw i ɣa isseqsan x usitem i daywem iġan, maca s temhint d uweqqar ¹⁶uřa zi tnefsect icnan, ħima ak-d marra řexburat i xawem eawden *iwdan*, ad řeđħan inni daywem ittceqqafen di min tetteggem mliħ di Lmasiħ. ¹⁷Aqqa ħsen ad twaweddbem, mařa ixS Arebbi, am tetteggem min iřebħen uřa min ieffnen. ¹⁸Minzi uřa d Lmasiħ tuya ittweddeb ict n twařa i ddnub, aqqa-t d amseggad, *iggi t* di tťwee n inni war iseggden, ħima ad kenniw issiweđ ɣar Arebbi, netta d wenni itwanyen deg weysum maca aqqa idweř-d ɣar tudart s Arruħ ¹⁹i zi iggur eawed, ibarreh i arruħat inni itwaħebbsen, ²⁰inni tuya war itťieen zic umi tuya tettraja ttasie n řxađar n Arebbi deg wussan n Nuħ, ařami tuya ssewjden aɣarrabu n *Nuħ*, mani dayes itwassnejmen drus zeg waman, myir tmenya n řeemur. ²¹Aqqa asewđas d lmatal (=amedya) yarwesen di man aya, aqqa war iġi d asizdeg n řexmej n arrimet, maca d tazaġit i Arebbi zi tnefsect icnan s tnukra n Yeccu Lmasiħ, ²²wenni iġan ɣar ufusi n Arebbi awarni řami iruħ ɣar ujenna am twammarsent lmalakat d řřulaťat d jjeħd sadu netta.

4 ¹Řami Lmasiħ iksi xaney armeħ deg weysum, ittxeřsa kenniw eawed ad tetťfem deg uxarrař-a: aqqa wenni iksin armeħ deg weysum, wanita aqqa ibeēed x ddanb, ²ħima zi ssa tsawent war itteddar ead deg weysum elaħsab nnecwat n iwdan, maca elaħsab min ixS Arebbi. ³Aqqa icfa aney ad negg min xsen řegnus di řweqt n tudart iedun umi d aney tuya neggur deg ufucceħ, nnecwat, ssekan, řefsad d fictat n uyelli d nnei n uebad i lařnam. ⁴Aqqa nitni ttbehten umi war tizzřem akidsen deg wezqaq n řeqjaħet d ijjen uca nitni ttceqqafen daywem, ⁵maca nitni ad arren řeħsab i wenni ittrajan ad iħkem x inni iddaren u x inni immuten. ⁶X uyenni itwabarreh s řexbar ařebħan uřa i imettinen, ħima uřa d nitni ad twaħasben elaħsab bnađem zi jjiħet n weysum, maca ad ddaren elaħsab Arebbi zi jjiħet n Arruħ. ⁷Aneggar n marra aqqa yudes-d. X uyenni iřim s

řeceqer uca rekkzem ixef nwem xmi tzzağam. ⁸Sennej x marra man aya ad texsem ijjen wenneđni nnebřa abeddi, minzi tayri tessduřuy x ubarru n ddnub. ⁹Arehħbem x wayawya nnebřa řeekaset. ¹⁰Marra idwem ad ixdem ijj wenneđni ełahřab min d as immewcen am inni iwekkřen mliħ x eřam kuř nniemet n Arebbi ¹¹Mařa ħed issiweř, ad yiři am mammec s wawařen i d as iwca Arebbi, mařa ħed ixeddem, ad yiři axmi zi jjeħd i d as iwca Arebbi, ħima ad idweř usemyar yar Arebbi di marra s Yeccu Lmasiħ wenni yar iğa ueuği d řřulťa i řebda qaε. Amin. ¹²A imeizzen, war dehħcem ca zi řeabuq n tqeğebt wenni iğan i ujarreb, axmi kenniw teřqef tmesřact d tayribt. ¹³S řeeks farħem umi tcarcem deg uweddeb i ikkin x Lmasiħ, ħima ad tfarħem s řefraħet εawed xmi i d ya iđhar ueuği nnes. ¹⁴Mařa sseħqaren kenniw x ssibbet n isem n Lmasiħ, sseed nwem minzi Arruħ n ueuği ad xawem yars: xasen netta itwaceqqef zzayes, maca xawem kenniw aqqa netta itwasseuğa zzaywem. ¹⁵War tejjim ħed zzaywem ad iweddeb am aqettař niy d aceffar niy d aceffan niy am bu-uħermuq wenni *ittadfen di ssuq n wenneđni*. ¹⁶Maca mařa iweddeb am umasihı, war ittşedħi ca, maca ad ikkar ad issueřa Arebbi di man aya. ¹⁷Aqqa tiweđ-d řweqt maħend ad ibda řħukm yar taddart n Arebbi uca mařa řħukm zzayney i ya issizwar, mammec i ya yiři uneggaru n inni war ittřeen ca řexbar ařebħan n Arebbi? ¹⁸Mařa amseggad yiweđ ad itwassenjem, mani εad i ya iđhar ukařriw uřa d amednub? ¹⁹X uyenni marra inni iweddben ełahřab min ixš Arebbi ad sellmen řeemur nsen amecnaw i řxařeq ařdiq maħend ad ggen min iřebħen.

Arewsem taħimart n Arebbi

5 ¹Aqqa necc cejjeey inni d imyaren jarawen, necc d wenni d amyar akidsen d aceħhad n uweddeb i ikkin x Lmasiħ uřa d amεacar deg ueuği wenni i d ya itwasseđhar: ²Arewsem taħimart n Arebbi tenni yarwem iğan, ħđam tt, war iği s uyir maca s řxađar, war iği zi tťmeε di arbeħ war iħřin, maca zi cđaret, ³war iği am inni işellřen x řwart n Sidi, maca amecnaw imettiřen i tħimart. ⁴Uca xmi i d ya iđhar umeksa ameqqran ad teťtfem tamrist n ueuği i war ifennin. ⁵Ammu εawed kenniw, a imezyanen, iřim sadu imyaren. Sarsem ixef nwem marra ijjen sadu wenneđni, arđem

s uwaḍeε, minzi Arebbi ittεekkas imεeffaren, maca imwaḍeεn iwca asen nniεmet. ⁶Aḍarem sadu afus ijehden n Arebbi ḥima ad kenniw issuεra di řweqt nnes. ⁷Marra immusen nwem arrem ten yares, aqqa netta i kenniw iksin. ⁸Essem, ḥḍam ixef nwem! Aqqa ibriš, řεdu nwem, ittḥama am wayrad iḡužen, yarezzu ad iřarḍ ca n ijjen. ⁹Menεem akis ixef nwem am tettffem nican di liman, aqqa tessnem belli aytmatwem di ddunnit uřa d nitni kessin aweddeb-a. ¹⁰Maca Arebbi n marra nniεmet wenni d aney-d iřayan yar uεuḡi nnes n řebda di Lmasiḥ Yeccu, aqqa netta, awarni řami tweddbem drus n řweqt, ad awem ikemmeř, ad kenniw iḍmen, ad kenniw issejhed uca ad kenniw isedd. ¹¹Netta yares aεuḡi d řřulṭa i řebda qaε. Amin.

Aseḡem aneggaru

¹²Uriy awem-d drus s ufus n Silwanus, wenni řesbey d uma ařdiq, ḥima ad daywem yegg uř uca ḥima ad iched belli ta d tidett d nniεmet zi Arebbi tenni mani dayes tbeddem. ¹³Tenni di Babilun tenni itwaxḍaren akidwem, tettseḡam xawem, uřa d mmi Marku. ¹⁴Seḡmem x wayawya s usudem n tayri. Řehna ad kiwem yiři marra idwem i iḡan di Lmasiḥ Yeccu. Amin.

Tabrat wiss Tnayen n Buṭrus

Aseġem

1 ¹Simēan Buṭrus, ismey d umazan n Yeccu Lmasiḥ, i inni ħar iġa anect liman iḡran am neccin s tsegda n Arebbi, amsenjem nney Yeccu Lmasiḥ. ²Nniemet d řehna ad xawem mmarenjen s tmusna n Arebbi d Yeccu, Sidityeḡ.

Tařayit n Arebbi s ueuġi u s řefđayer nnes

³Aqqa jjeħd n Arebbi iwca aney marra min ittxeřša i tudart u i uweqqar n tcuni deg webriđ n tmusna n wenni i d aney-d iřayan s ueuġi u s řefđayer, ⁴i zzaysen i d aney immewcen řwueud iḡran imyaren ařas, ħima ad zzaysen tdewřem tcarcem di řtbiect n Arebbi, am tarewřem zi řyecc i iħekkmen di ddunnit zi ssibbet n nnecwat. ⁵Maca x man aya simant nnes, ggem marra tizemmar nwem, arnim ħar liman nwem řefđayer uca ħar řefđayer tamusna, ⁶uca ħar tmusna dđeĸt n nnefs, ħar dđeĸt n nnefs řřbar uca ħar řřbar aweqqar n tcuni, ⁷uca ħar uweqqar n tcuni tayri i wawmaten u ħar tayri i wawmaten tayri i *iwdan marra*. ⁸Mařa daywem timesřayin-a uca ad daywem feyyđent, war kenniw ttejjint texwam niy nneĸra řyiġet di tmusna n Sidityeḡ Yeccu Lmasiḥ. ⁹Minzi wenni war ħar ġint timesřayin-a, iddaryeř, war ittwiři ca ħar raggwaj, aqqa ittu asizdeg n ddnub nnes inni tuya řares zic. ¹⁰X uyenni, a aytma, cđarem ktar ħima ad tđemnem tařayit d usixđar nwem, minzi mařa teggem aya, xenni eemmarř ad tenqarđem. ¹¹Minzi ammu ad awem immarni wadaf icnan ħar tgeldit n řebda n Sidityeḡ Yeccu Lmasiḥ. ¹²X uyenni war ttuy ca maħend ad kenniw sseeqřey zi man aya řebda, waxxa kenniw tessnem uca tbeddem di tidett tenni řarwem řexxu. ¹³Maca ittyiř ayi nican, min ya kkey *ead* deg uqiđun-a, ħima ad kenniw ssfaqeḡ uca ad kenniw sseeqřey, ¹⁴minzi ssney, takessit n uqiđun inu ad d tas deyya, am mammec d ayi issargeb Sidityeḡ Yeccu Lmasiḥ *ewwed*. ¹⁵Maca ad ggey tizemmar ħima ad tteqřem x tmesřayin-a awarni ufuy inu. ¹⁶Minzi neccin war neđfar ca tiħuja isaysen, umi tuya d awem nettbarreħ s jjeħd s twasit n Sidityeḡ Yeccu Lmasiḥ, maca aqqa neched s tiřtawin

nney x leaḍama. ¹⁷Minzi netta iṭṭef zi Arebbi Tababat ccan d ueuḡi umi d as-d tusa tmijja zeg ueuḡi yueṛan “Wa d Mmi inu ieiẓzen wenni i di ggiy arḍa inu.” ¹⁸Uca nesṛa tmijja-ya tusi-d εawed zeg ujenna umi d aney tuya akis x wedrar iqeddsen. ¹⁹Xenni aqqa yarney awaṛen n imkacafen nican uca ad teggem mliḥ maṛa tewcim asen taynit am i ij n řefnar yareqqen di taḡest, aṛ i ya idduqqez wass uca tfawt n itri n řefjar ad inqar deg wuṛawen nwem. ²⁰Amezwar ittxeṣṣ ad tessnem belli war din awaṛ i zzayes ittkacaf wedlis *n Arebbi* i nzemmar ad as nfessar elahṣab tizi nney, ²¹minzi awaṛ n Arebbi war d itteffey εemmarṣ zi min ixsen bnaḍem, maca iwdan imqeddasen ssiwṛen zi Arebbi am d asen-d indeh Arruḥ Iqeddsen.

Ḥḍam ixef nwem zeg imseṛmaden issxarriqen

2 ¹Maca tuya din εawed jar weydud imkacafen issxarriqen, am mammec i ya iṛin uṛa d imseṛmaden zṣur jarawem, ad ssidfen tibridin ittareddḡen s teḥraymect, aṛ i ya nkaren Sidi i ten isyin, ad ssiwḍen areyyeb deyya x yixef nsen. ²Aṭṭas i ten ya idfaren di řeqjahet nsen, aṛ i ya itwaceqqef webrid n tidett zi ssibbet nsen, ³uca s ṭṭmeε i daysen ad zzaywem stenfeen s wawaṛen isaysen axmi *stenfeen* zi sseṛeet, maca řḥukm war ibeṭṭeṛ řweqt aṭṭas uca ahellek nsen war ittnudum ca. ⁴Minzi maṛa Arebbi war iṣṣar x lmalakat i yeggin ddnub, maca, řami tent inḍar deg *weḥfur qqaren as Tartarus*, aqqa isellem itent di snaseṛ n taḡest ḥima ad din qqiment aṛ řḥukm, ⁵uṛa d ddunnit n zic, war tt iṣṣar, maca netta tuya iḥḍa Nuḥ, ambarreḥ n tsegda, d wenni d wiss tmenya *awarni sebea nneḍni akis*, řami d isfi *Arebbi* ṭṭufan x ddunnit n lkuffar, ⁶uca issecmeḍ tineddam n Sudum d Gamurra aṛami dewṛent d iyyeḍ uca iḥkem xasent s wareyyeb, aqqa yarr itent d lmatal i lkuffar, ⁷uca tuya issenjem Lut, amseggad, wenni tuya ittweddeb aṭṭas zi řeḥruḍ ifuccuḥen n inni war yar teḡi ttawrat, ⁸minzi amseggad wanita, am tuya izeddey jarasen, tuya ittēddab řeemar iseggden *nnes* zeg wass aṛ wass umi izra uca isṛa řexdayem nsen i war iseggden, ⁹xenni aqqa Arebbi issen mammec i ya issuffey zeg uyekkwi inni iweqqaren Arebbi d mammec i ya iḥḍa inni war isseggden ḥima ad twaeaqben deg wass n lḥisab, ¹⁰mahu qae inni ḍfaren aysum di nnecwet nsen ixemjen, sseḥqaran ṣṣulta n Sidi. Aqqa-ten d imεeffaren yar tizi nsen, war tteggweden ad ceqqfen x

inni i yar iġa ueuġi, ¹¹maħend lmalakat tinni uarent ten di tizemmar d jjeħd, war ttiwđent ad xasen ħekment s ij n řħukm iceqqfen. ¹²Maca yina, amecnaw lħayawanat ignawen inni iđeffaren t̄tbiċet, aqqa twařwen ħima ad twaħbesen u ad twareddġen, aqqa nitni ttceqqafen di min war fehmen uca ad twaħelken qaċ di řyecc nsen, ¹³ad t̄ffen řyiġet n řexdayem nsen i war iseggdan. Itt̄yiř asen d abarreċ umi đeffaren ccehwat nsen s uziř, aqqa nitni d ibeqqiden d t̄ħebba ixemjen, thillan deg wecmat nsen xmi kiwem ttneċten. ¹⁴Tiřawin nsen ccurent s zzina, aqqa nitni war bedden ca maħend ad xđan u ad řwan řeċmur n yinni war ibedden nican uca řarsen uř itwarebban x t̄tmeċ, aqqa nitni d tarwa n nneċřet, ¹⁵ffyen zeg webriđ iseggmċen, weddaren, uca đfaren abriđ wenni ikka Bałeam, mmis n Busur, wenni tuřa ittċksen řmunet n řyecc, ¹⁶maca wanita iksi ij n uwebbex i řmuċřiyet nnes. Aqqa zzayřet tagnawt tessiweř řares s ict n tmijja n iwdan, temneċ tubbuħeřya n umkacaf. ¹⁷Nitni d řeunřar war dayes bu waman, d iseynuten twaċarnen s usemmiđ, aqqa tubbarcent n taġest tetwasewjed asen. ¹⁸Am ssawařen s wawařen n tuffet ixwan, aqqa nitni ssyekkwan s nneċwat n weysum u s ufucceħ marra inni igguren ad arewřen zeg inni iddaren deg uweddar. ¹⁹Waċden asen tiřelli, waxxa nitni simant nsen d isemyan n řyecc. Minzi wi zi tetwayellbed, aqqa i netta cek d ismey. ²⁰Mařa nitni, awarni řami d ffyen s tmusna n Sidi d Amsenjem, Yeccu Lmasiħ zi řexmej n ddunnit, ad d dewřen di texceft nnes ċawed uca ad zzayes twayellben, xenni aqqa aneggar nsen ad asen t yura mahu x umezwar. ²¹Aqqa ħsen asen maelik qqimen war ssinen abriđ n tsegda zi min ssen uca řexdenni ad ffyen ċawed x tewřeyyet iqeddsen i d asen-d itwasellmen. ²²Aqqa temsar asen am inna wawař-a n tidett “Aqzin aqqa idweř-d x min tuřa d ieuqq.” niy *mammec d as qqaren innedni* “Iřef iřfan idakkwař ittmarrař deg ubaryuđ nnes.”

Ass n Arebbi

3 ¹A imċizzen, ta d tabrat wiss tnayen i d awem-d uriř uca di tnayen n tebratin nni arezzuř ad ssfaqeř nneyyet nwem iřfan am kenniw ssċeqřeř ²ħima ad tfekkarem deg wawařen inni tuřa innan imkacafen iqeddsen zic u di tewřeyyet n imazanen n Sidi Amsenjem. ³Man aya ittċeřřa ad tessnem d amezwaru, deg ussan ineggura ad

d asen inni isseḥqaran, inni ad uyuren ɣar nnecwat nsen, ⁴ad inin “Mani iḡa řwaed n twasit nnes? Zeg wami tṭšen řejdud nney, ammu i yeqqim kuřci am tuɣa iḡa zeg umezwar řami tetwagg ddunnit.” ⁵Nitni war xsen ad ssnen belli s wawař n Arebbi aqqa din ijenwan aṭas zeg wami, uřa d řbarr i iḡan zeg waman u s waman ⁶i zi ddunnit n řweqt nni tuɣa tetwahellek umi d xas sefyen waman n řhemřet *deg wussan n Nuḥ*. ⁷Maca ijenwan d tmurt n yiđa, aqqa twaḥefden s simant n wawař nni, xemmřen i tmessi ař wass n lḥisab d uweddar n lkuffar. ⁸A imeizzen, war xawem tweddiri ict n řḥajet aqqa-tt d ta: ɣar Arebbi ijj n wass am ařef n iseggwusa uca ařef n iseggwusa am ijj n wass. ⁹Aqqa Sidi war isseizzi deg usuffey n řwaed nnes am mammec d asen ittyiř i ca zwaysen, maca netta iggur akidney s ttasie n řxađar nnes, minzi netta war ittexas ad yareyyeb uřa d ijj, maca maḥend ad tiři ttasie ad tuben marra. ¹⁰Maca ass n Sidi ad d yas amecnaw axewwan di ġiřet. Deg wass nni ad weddaren ijenwan s řḥess ameqqran u timesřayin timezwura *n ddunnit* ad fesyent di tmessi uca tamurt d řexdayem i iḡan dayes ad twassemedent. ¹¹Am marra timesřayin-a ad msarent ammu, mammec ittcuwwar ad tuyurem kenniw s tqeddast d uweqqar n tcuni, ¹²maḥend ad trajam ad tazzřem ɣar twasit n wass n Arebbi xmi i ɣa fesyen ijenwan s tmessi u timesřayin timezwura *n ddunnit* ad fesyent s řebuq nnes? ¹³Maca neccin, ełahsab řwaed nnes, aqqa nettraja ijenwan n jdid d tmurt n jdid mani i ɣa tezdey tsegda. ¹⁴X uyenni, a imeizzen, umi kenniw tettrajam aya, cđarem ad tetwafem zzayes di řehna nnebřa řexmej u nnebřa řeib, ¹⁵uca ḥesbem ttasie n řxađar n Arebbi d asenjem, amecnaw uřa d umatney ieizzen Bulus d awem-d yuran ełahsab tiyit i d as immewcen, ¹⁶amecnaw di tebratin nnes marra xmi d issawař daysent x tmesřayin-a. Aqqa din ca n tmesřayin daysent wearent i řefhamet uca twabeddřent zi řjuhhař d iwdan war iḡin nican, amecnaw ggin nitni uřa i idlisen nneđni d man aya ittawi ɣar wareyyeb nsen. ¹⁷Kenniw, a imeizzen, am *tent* tessnem řexxu qbeř, ḥđam ixef nwem, ḥima war tetwassuffuyem zeg webrid xmi inni iffyen zi ttawrat ad kenniw sseywan s uxetřu *n sen* uca ad tewđam waxxa tuɣa tbeddem nican, ¹⁸maca s řeeks gmam di nniemet d tmusna n Siditney Amsenjem, Yeccu Lmasiḥ! I netta umi i ɣa yiři ueḡi, aqqa řexxu uca deg wass n řebda! Amin.

Ismawen n xemsa n idlisen n Musa

Amezwaru
Uffuy
Ayt n Lawi
Di Řexřa
Aeawed n Ccaria

Isem aqudađ

Amz.
Ufy.
Law.
Řxř.
Aea.

Idlisen n umezruy (=ttarix)

Yacuea
Řquđat
Raeut
1 řamwil
2 řamwil
1 Igeliden
2 Igeliden
1 Imezruyen
2 Imezruyen
Eizra
Nařamy
Istir

Isem aqudađ

Yac.
Řqd.
Rae.
1 řam.
2 řam.
1 Igl.
2 Igl.
1 Imz.
2 Imz.
Eiz.
Nař.
Ist.

Idlisen n tiyt d usefru (=ccier)

Ayub
Izehhiden
Awařen Iwezznen
Ambarreř
Izři x izřan

Isem aqudađ

Ayb.
Izh.
Awř.
Amb.
Izř.

Idlisen n inabiyyen (=lanbiya)

Icaeya
Irmiya
Izřan s igejduren n Irmiya
řizqiyal
Danyal
Huciya
Yuwil
Eamuř
Eubadya
Yunus
Mixa
Nahum
Habaquq
řafanya
řaggayi
Zakariya
Malaxi

Isem aqudađ

Ica.
Irm.
Igj.
řiz.
Dan.
Huc.
Yuw.
Eam.
Eub.
Yun.
Mix.
Nah.
Hab.
řaf.
Hag.
Zak.
Mal.

Aṭṭas zeg wami itwabda di řxedmet n ttarjama n řectab iqeddsen s trifact. Deg ussegwas n 1887 idhar-d linjil s ufus n Matta s trifact uca deg ussegwas n 1890 idhar-d eawed linjil am mammec t yura Yuřanna. Ffřen-d idlisen nni s tnayen idsen s lhuruf n teerabt. Awarni man aya tetwassbedd řxedmet n ttarjama ařami niweđ řar uneggaru n řqarn eicrin. Di řweqt nni itwabda eawed di řxedmet n ttarjama uca ffřen-d ca n idlisen nneđni am “Řexdayem n rrusul” d “Tabrat n arrasul Bulus řar řmumenin i iřan di tendint n Ruma”. Đharen-d idlisen nni ak-d kasitat. Uřa linjil n Matta d linjil n Yuřanna twasejllen di kasitat (sintat). Aṭṭas n iwdan sřin asent deg isseggwusa iedun u farřen s beddu n řexbar ařebħan n Yeccu Lmasiř.

Řexxu aqqa tetwakemmeř tterjama tmun n “Řeahd n Jdid” wenni d řexbar ařebħan n Yeccu Lmasiř, aqqa-t d linjil imun. Awař ‘linjil’ ix s ad yini řexbar ařebħan’. Di “Řeahd n jdid” nufa 27 n idlisen uca amezwura nsen d linjil s ufus n Matta, xenni linjil n Marku, linjil n Luqa u linjil n Yuřanna. Nitni d arebea imeđdaren n Lmasiř inni yuran marra min řrin u sřin zi tuddart n Yeccu Lmasiř umi tuya netta di ddunnit-a ařami řami itwaselleb u immut u itwassnekkar-d zeg imettinen uca itwassgaeđed řar ujenna. Luka war iři ak-d Yeccu maca yura marra min isřa xas s usettef. Yura eawed adlis wiss xemsa umi qqaren “Řexdayem n Imazanen”. Imazanen nitni d rrusul n Yeccu Lmasiř uca awař ‘amazan’ d ij n wawař amaziy nican. Xenni awarni adlis n “Řexdayem n imazanen” aqqa din marra tibratin n umazan Bulus i tmesmunin (=lkanayis). Timesmunin nni d řyiřet n řxedmet i igga Arebbi s tbarreřt n Bulus i marra řegnus umi tuya isafar řar jwayeh n Asiya (=Turkiya) d Lyunan ařami yiweđ řar Ruma am umeħbus n qayřar. Yar uneggaru n “Řeahd n jdid” ad tafem tibratin n Yaequb, umas n Yeccu, uřa d tnayen n tebratin n Buřrus d řřata n tebratin n Yuřanna uřa d tabrat n Yahuda, umas n Yaequb wenni d umas n Lmasiř. Yar uneggaru qae aqqa din “Asargeb n Yeccu Lmasiř i Yuřanna”. Adlis-a ittarezzem aney tawwart řar min i řa yiři deg wussan ineggura xmi i d řa yas Lmasiř.

“Řeahd n Jdid” (s 27 idlisen nnes) d “Řeahd Aqdim” (s 39 idlisen nnes) aqqa-ten d adlis d ijjen war izemmar ad itwayarz uca war din adlis nneđni i d aney immewcen mařend ad nessen marra min iřan i usenjem n bnađem. Adlis Iqeddsen wanita issawař aney x Lmasiř zeg umezwaru ař aneggaru am mammec netta eawed d amezwaru d aneggaru n marra min iřan. Adlis Iqeddsen iqqar s uqemmum n Lmasiř s yixef nnes “Nec d Alfa d Umega. d Amezwaru d Aneggaru, d Abeddu d Qeřtu”.

Řexxu umi tetwakemmeř tterjama n “Řeahd n Jdid”, nexs ad nwehheb marra asemřar d tessbiř d uqadi i Arebbi s yisem n Yeccu Lmasiř wenni i d aney iěawnen di řxedmet-a mani niweđ min tuya war nettriji.

Xenni nttettar zi Arebbi mařend ad yarzem uřawen d řeeqeřat n marra wi i řa iřaren awařen n wedlis-a mařend ad issen mečař imřar ssirr n Arebbi di Sidi Yeccu Lmasiř.

IMNAWAYEN (=awařen inni řmeena nsen d ijjen)

adlis (idlisen)	-	řectab (řectub)
akehhan (ikehhanen)	-	wenni ixeddmn di taddart n Arebbi
akud (ikuden)	-	ij n řqedd n řweqt
amazan (imazanen)	-	r Rasul (r Rasul)
ameddar (imeddaren)	-	řmaxřuq (řmaxřuqat)
amudar (imudar)	-	řhayawan (řhayawanat)
ameksa (imeksawen)	-	aniči (iničan)
amettiř (imettiřen)	-	anzi (inzan)
amezzuy (imezzuyen)	-	amejjun (imejjan)
amkacaf (imkacafen)	-	nnabi (lanbiya)
amnay (imnawen)	-	wenni ineddhen ayis
amsermad	-	amesyar (imesyar)
amusnaw (imusnawen)	-	lealim (leulama)
amsenjem	-	amsellek
amzarfu (imzurfa)	-	řqadı (řqadıat)
asafar	-	amuddu
asebbab (isebbaben)	-	amenzi (imzenzan)
asebbih (isebbihen)	-	izři (izřan) n usebbeh
asenjem	-	asellek
asinagug (isinagugen)	-	řmejmeē (řemjameē) n Wudayen
awař (awařen)	-	taguri (tigura)
axerdus (ixerdusen)	-	ifri (ifran)
aydud (iyduden)	-	cceeb (ccueub)
azref (izerfan)	-	řqanun (řqawanin)
aealřar (iealřaren)	-	řmedbeř (řemdabiř)
aeuři	-	řeezz
bnadem (iwdan, midden)	-	afgan (ifganen)
ddunnit	-	amađal
iřes (n tmaziřt)	-	tutlayt (n tmaziřt)
kacef - ikacef - ittkacaf	-	nabb, inabb, ittnabba
řharf (řhuruf)	-	asekkil (isekkilen)
řhurriya	-	tiřelli
řjawab	-	tamwarrit
awařen iwezznen	-	anzi (inzan)
nniemet	-	ttisar, arđa
nnhar	-	ass (ussan)
nneřq	-	agemmay
řebřar (řebřur) - řebřar amezyan	-	ill (ilalen) - ill agrakal
řeřtic	-	arbie
řexyar	-	timal
řearbun	-	ddiyyet
řeřdu (řeřdyan)	-	asengu (isenga)
simana (simanat)	-	imalass (imalassen)
ssiyasa	-	tasertit
ssuq (řeswaq)	-	agadaz (igadazen)
řsulřa (řsulřat)	-	tanbađt (tinbađin)
tageldit (tigeldin)	-	lmamlaka (lmamlakata)
tajeřidit (tijeřididin)	-	lmalika
takehhant	-	řxedmet n ukehhan
tamesmunt (timesmunin)	-	lkaniset (lkanayis)
tameyra	-	řřabet
tasmuyi	-	tudart n isemyřan d tesmuyi (řeubudiyya)
řqarn (řqurun)	-	ij n řmijař n řweqt n 100 iseggwusa
tamewci (timewca)	-	ariřalu (iriřaluten)
tanuwawact (nnuwawac)	-	ajejjig (ijejjigen)
tayri	-	řemhibbet, timexsa
tařarřt (tiyařřin)	-	ddbihet (ddbayeř)
tayuri	-	aseřmed (iseřmiden)
tazant	-	řxedmet n umazan
tiyit	-	řřikmet
třarřit	-	axřaq
ttarix	-	amezzuy (imezzuyen)

TIRA d TIYRI

LĤURUF (ISEKKILEN)

Aqqa din ca n lĥuruf s ict tneqqiĥt sadu nsen. Aqqa-ten d lĥuruf s ij n urekkez x nneĥq nsen. Ad newc ca n imedya:

ĥ - ĥenna niy ĥdam ċ - ċidd niy aċaċ z - zzi niy azru

ț - ațtas niy țtarf ș - șuċ (amedya: "Ișuċ usemmiċ")

Mařa negga ict n tqebbart tamezyant x lĥarf (˘), xenni lĥarf nni iffey-d zi lĥarf 'l' zi jjiĥet n tajit nnes. S uyenni nzemmar ten nențeq ammu:

ř - řkas (ad t nențeq: 'řkas' niy 'řkas')

ğ - ġiřet (ad t nențeq: 'đjiret' niy 'llilet')

č - ućma (ad t nențeq: 'utćma' niy 'ultćma')

Imedya n ca n lĥuruf inneċni:

c - macina niy tcamma ε - emmarș niy emmi niy eenti

γ - ħar șșbeĥ niy ħull ('goal') - di ca n idlisen inneċni itwari lĥarf-a am 'gh' - 'ghar'

IMNAWAYEN (=awařen inni řmeena nsen d ijjen)

Yar uzeřmaċ ad tafed ict n lista n wawařen inni řmeena nsen eřaĥař d ijjen Xmi i ya țyared zeg wedlis-a i iwdan inneċni tzemmed ad tixċared zzaysen ĥima ad tessfehmed ktar min yuran. Mařa tufid awař 'rrasul' ihwen i inni ittesřan x wawař 'amazon', xenni tzemmed ad tbeddřed awař nni elaĥsab lista-ya xmi i ya țyared zeg wedlis-a. Mařa ieejb ac 'unići' ktar zeg 'umeksa', sexdem 'anići' u mařa ieejb ac 'nnhar' ktar zeg 'wass', xenni sexdem 'nnhar'. Mintra cek war tbeddřed ca řmeena, maca tersed ad tessiwċed areqqas nican ħar inneċni waha, aqqa man aya d lmliĥ.

LĤURUF IMEQQRANEN

Deg wedlis-s nuri marra ismawen n iwdan d řegnus niy n tneddam d tmura d iřsawen d imucan d iyezran d řebĥur s ij n lĥarf d ameqqran ħar umezwaru nsen. Ammu i netteĥ s yisem n Arebbi d Yeccu Lmasiĥ d Arruĥ Iqeddsen. Zi jjiĥet isem n 'ibřis' negga it s ij n lĥarf d ameqqran ammu 'Cciťan' minzi di Tyunanit itwari isem-a uřa s ij n lĥarf ameqqran. Xenni aqqa din eawed ccwařen (cciťan s ij n lĥarf d amezyan) inni d ixeddamen n Cciťan ameqqran.

TIRA IMMEYŘEN

Mařa tufid tira immeyřen jar min yuran deg wedlis-a i war teġi jar teqbubin uřa nnebřa afessar ħar sadu n tasna, aqqa-tt d awař niy ca n wawařen itwarnin ĥima ad tiři tiyri n twinest nni cwayt ihwen nnebřa mma ad din yiři ubeddeř n řmeena.

TIRA d AGEMMAY

D amezwaru ittxeșș ad tessnem belli ntari 'nnek' deg wemcan n 'nnec'. Xenni 'řkas nnek' aqqa-t d 'řkas i cek'. Mařa tersed, tzemmed ad t tnețqed ammu: 'řkas nnec'. Ammu i ya tafed eawed 'ddunnit', maca mři tufid ad tinid 'ddunnect' uca ammu tzemmed ad tegged ak-d wațtas n wawařen.

Tamesřact wiss tnayen d ta. Mařa tufid 'izra it' ad tinid 'izri t' niy 'inna as' ad tinid 'innas' niy 'inna yas'. Nessitim ad tfehmed ktar u ktar xmi i ħa tdarrbed ixef nnek di tira d tiyri n tmaziyt.

Abaddun - Isem-a yusi-d zi tutlayt n teibranit uca ixs ad yini 'areyyeb' niy 'areddeğ'.

Alfa d Umega - Lħarf amezwaru d lħarf aneggaru n lħuruf n tutlayt tayunanit.

Akehhan (Ikehhanen) - Ikehhanen d inni tuħa ixeddmen deg uqıđun (di řexřa) niy di taddart iqeddšen (di Urcalim) n Arebbi. Nitni tuħa ħarřen i lħayawanat inni itwaqeddmen am tħarsin (=ddbayah) i Arebbi elahřab tiweřša n Arebbi i iğan di tawrat n Musa. Marra ikehhanen n weyduđ n Israyil aqqa-ten zeg ayt n Lawi minzi Arebbi ixđar ayt n Lawi (ilawiyyen) ħima ad as iřin d ikehhanen sadu ttawrat. Azeğif n ikehhanen tuħa ittadef ħar uqeddas x uqeddas ict n twařa deg ussegwas waha ħima ad d iđħar qibač i Arebbi maca war iği nnebřa arucci n idammen minzi ttawrat teqqar aqqa war din bu weyřar n ddnub nnebřa arucci n idammen. Aqqa din ařtas n tmesřayin di tawrat (xemsa n idlisen n Musa) tinni ittweřšen i uqıđun iqeddšen d marra min dayes d řxedmet n ikehhanen d weebad i Arebbi. Xřar Tabrat i Ieibraniyyen 9 u 'Harun' d 'Ilawiyyen'.

Aqıđun iqeddšen - Arebbi yumur Musa maħend ad as iğg ij n uqıđun di řexřa wenni tuħa ineyyec Arebbi maħend ad dayes izdey di řweřt n weyduđ nnes Israyil. Iquwwar as-d s ij n weřray n ict n tečadřt d tazirart tacemřač i yuyren jar ibilaren. Daxeř n weřray aqqa din řemraħ. Yar ztat n řemraħ itwagg ij n uealřar n nnħas u awarni as ij n řbanyu i di sřiriden ikehhanen ixef nsen elahřab tiweřša n Arebbi. Yar đeffar n řemraħ tuħa din aqıđun iqeddšen. Aqıđun itwabđa s ij n warwaq deg uqeddas (ħar ztat n uqıđun ztat arwaq) d uqeddas x uqeddas. Deg uqeddas tetwaf ict n řtabra ak-d weyřum n wesscan d řendieř s sebea n řefnarat d tmejmart n řebxur ztat aqeddes x uqeddes mani itwassars řşendud iqeddšen n řeahd i itwaggen jar Arebbi d weyduđ nnes Israyil. Di řşendud nni itwaf dayes tnayen n teřwiħin n wezru, i xef tetwazemm ttawrat, uřa d tařřarct innewwcn n Harun d ij n uzenbiř s 'manna' wenni d ayrum i iwdan zeg ujenna kuř ass min ya yekk weyduđ n Israyil tuħa ittenneđ di řexřa n Sinayi. S man aya marra iğga Arebbi s ufus n Musa ij n lmalat n tmesřayin tinni tuħa ead inuyfaren. Aebad deg uqıđun tuħa s ifassen n ikehhanen d imednab u s tıřarřin n lħayawanat i zzayes war nzemmar ad netwassesřeh ak-d Arebbi. Yeccu Lmasiħ idweř řarney d akehhan d tařrařt nnebřa řeib qibač i Arebbi maħend ad zzayes netwassesřeh ak-d Arebbi ict n twařa i řebda. Xřar Tabrat i Ieibraniyyen 7, 8, 9 d 10.

Amazon - S teerabt qqaren as 'rrasul'

Amsfewwej - Amsfewwej netta d Arruħ Iqeddšen wenni tuħa i zi iwaed Yeccu Lmasiħ i imeħđaren nnes am inna "Xmi i d ħa yas Umsfewwej, wenni řarwem-d i ħa ssekkey zi Tbatat, Arruħ n tidett i d yusin zi yar Tbatat, xenni netta ad ayi iched. Ad tcehdem uřa d kenniw, minzi tuħa kenniw akidi zeg umezwaru." (Yuħ. 15:26,27; xřar eawed Yuħ. 14:15-26; 16:5-15)

Asewjed (Ass n usewjed) - netta d ass qbeř wass n ssebt d řeid n izmar n Basxa (xřar 'řeid n Basxa') min di ssewjedn Wudayen macca, sřirden, yarđen arruđ ittweřšen i řeid.

Asewđaş - Asewđaş imsar mařa ij n bnađem itub u yumen di Lmasiħ. řmumen n jdid ad iched x liman nnes, xenni ad d ihwa deg waman (=iřzar niy ij n řbanyu ameqqran), netta ak-d iijen nneđni niħ ak-d ca n řmumenin (Mat. 28:18-20; Řex. 2:41; 8:26-40; 9:18; 10:44-48; 16:33; 1 Kur. 1:10-17). X uyenni neqqar belli netta itwasseyđeř s waman. (Rum. 6:4; Řex. 16:31). Asewđaş war iği d usenjem minzi bnađem ad itwassenjem s liman di Lmasiħ waha (Afa. 2:8), maca asewđaş d čhadet i liman di Lmasiħ.

Aysum (niy aksum) - Di řeahd n jdid nufa ařtas n twařawin awař 'aysum' umi řares 'řmeena' n ij n bnađem nnebřa Arebbi, nnebřa Arruħ n Arebbi, nnebřa Yeccu Lmasiħ. Wa d 'bnađem amednub'. Řeeks n 'weysum' d netta d 'Arruħ n Arebbi'. Xřar Rum. 8:6-17.

Aealřar - Aealřar amecnaw ij n řtabřa yueřan min xef twaqedđment tıřarřin i Arebbi umi qqaren s teerart 'řmedbeħ'. Aealřar tuħa di řemraħ ztat i uqıđun niy ztat i taddart iqeddšen u tuħa ittetwabna zeg ukeccuđ n 'akasiya' (=ssant) iyeğfen s nnħas i war izemmar ad itwassecmeđ. Sadu uealřar sarřen timessi u sennej x uealřar twammarsent tıřarřin ħima ad iřint d ict n řefwaħet arđan i Arebbi. Xřar Ufy. 27:1-8; 38:1-7.

Beelzabul - Isem nneđni i Cciřan niy i arrays n ccwařen.

Firėun - Isem n řřakem n Miřra

Hades - Isem ayunani i řaxart niy i jahennama.

Harun - Umas n Musa wenni issiwřen ak-d Firėun amecnaw netta d uqemmun n Musa. Harun idweř d arrays n ikehhanen d amezwaru uca itwaxřeq-d zeg ayt n Lawi. Xzar 'akehhan' d 'Ilawiyyen' d Ufy. 4:10-17; Ufy. 28:1; 29; Law. 8,9;

Hirmis d Zayus - Ismawen n ca n lařnam n Iyunaniyyen. Hirmus itwasemma 'Mirkuriyu' zeg Irumaniyyen (Xzar Řex. 14:12).

Ibrahim - Netta d babas n Iřařaq d Ismael. Iřařaq d mmis elařsab řwaed n Arebbi, maca Ismael netta d mmis zi tayya, war iři zi Sara tenni d tamyrn nnes d tawrit n řwaed zi Arebbi akis. Iřařaq yejj-d Yaequb i zi d itwaxeřřen 12 n iřenjiren nnes inni idewřen d 12 n tqebbař n Israyil. Ibrahim d Iřařaq d Yaequb nitni d řejdud n weydud n Israyil. Ibrahim tuřa iddar eřařař 1800 n iseggwusa qbeř twasit n Lmasiř řar ddunnit. Xzar Amz. 12-23; Yuř. 8:30-59; Rum. 4; Gal. 3; 4:21-31; Ebr. 11:8-19 u 'Israyil'.

Ifarisiyyen - Aqqa-ten d ict n tebridt di ddin n Wudayen tenni tuřa issekkwan ařas deg wussan n Yeccu Lmasiř. Nitni arnin ařas n řyuri d tweřša i ttawrat n Arebbi. Tuřa Lmasiř ittwebbax iten ařas di ssibbet-a. Xzar Matta 15 d 23; Luka 11:37-54.

Iřaduqiyyen - Aqqa-ten d ict n tebridt di ddin n Wudayen tenni tuřa issekkwan ařas deg wussan n Yeccu Lmasiř. S řeeks n Ifarisiyyen nitni war yuminen ca di tnukra zi řmewt u di lmalakat d řaryařat. Xzar Mat. 22:23; Mar. 12:18; Luq. 20:27 u Řex. 23:6-8.

Ilawiyyen (Ayt n Lawi) - Lawi iijen zeg teneac n iřenjiren n Yaequb. Xzar eawed 'akehhan' d 'Harun' d Law. 3, 4.

Inikulayiten - nitni d iwdan inni iffyen zeg webrid n liman di Lmasiř (Xzar Asa. 2:6; 2:15)

Israyil - Isem n jdid i iwca Arebbi i Yaequb awarni řami immney Yaequb ak-d lmalak n Arebbi s řiřet (Amz. 33:29). Řmeena n isem-a wanita netta 'Arebbi immney di řtwee inu'. Yaequb tuřa d mmis n Iřařaq. Xzar Amz. 32:22-32, 49; Rum. 9,10,11; Asa. 7:1-8.

Ieibraniyyen (Acibrani) - Ibrahim itwasemma 'Ibrahim Acibrani' deg wedlis Amezwaru 14:13. Nufa isem-a di řeahd n jdid i di teđa 'Tebrat i Ieibraniyyen'. Aqqa nitni d Udayen inni yuminen di Lmasiř uca nefhem belli Udayen řesben isem-a d isem n ccan i ixef nsen. Řařř n isem-a řares tasyunt ak-d ij n umyag ('řfiřř') n Taerabt d Teibranit 'eabara' wenni řmeena nnes 'izwa'. Aqqa izwa weydud (=cceb) n Israyil zi Miřra řar tmurt n Kanean.

Lařnam - lařnam d 'irebbiten' n ukeccuđ niy n wurey niy n ict n řřahet nneđni.

Lmasiř - Isem wanita ixs ad yini 'Amedhun'. Awař ayunani iqqar 'Xristus'. Zic, řami tuřa Arebbi ixđar ij n umkacaf niy ajeřiđ niy ij n ukehhan i taddart nnes, iij it ad itwadhen zeg ij n umkacaf. Adhan-a tuřa isscen i iwdan belli Arebbi aqqa ixđar aryaz-a i ict n řxedmet d tameqqrant. Ayduđ (=cceb) n Israyil tuřa ittraja Lmasiř elařsab min d asen nnan imkacafen n zic. Asitem nsen, aqqa Lmasiř ad d yas, tuřa imeqqar deg wussan n řřukm n Irumaniyyen inni ieefsen x weydud n Israyil u x marra iyduđen (=ccueub) n ddunnit.

Mamun (Řmamun) - Isem wanita řares ict n tesyunt ak-d 'tineacin' niy aqarri nsent di tudart n bnadem. Yeccu iqqar: "Kenniw war tzemmarem ad txdmem i Arebbi d 'Mamun'" (Mat. 6:24) uřa "X uyenni mařa war teęim d imtiqqan di min ięan n 'řmamun' ayeccac, wi daywem i ya ittiqqen di min ięan d tidett?" (Luk. 16:11). Xzar eawed Luk. 16:9,13.

Manna - Manna d ařrum i d iwdan zeg ujenna kuř ass. Marra Israyiliyyen ccin zzyay umi nnden di řeřa awarni řami řfyen zi Miřra ař ass umi udfen řar tmurt n Kanean. Arebein n iseggwusa tuřa teleen u zedyen di řeřa. Marra iseggwusa-ya Arebbi iwca asen ařrum kuř ass ammu (Ufy. 16).

Mmis n bndem - Amkacaf Danyal iwca i Lmasih isem-a. Xzar Danyal 7:13-14,27; Mat. 17:21-37.

Mmis n Dawud - Udayen semman Lmasih wenni ttrajan s isem-a minzi řectab iqeddsen iqqar belli Lmasih ad iffey zeg ayt n ujeđid Dawud. Xzar 2 Sam. 7:12-16; Ica. 11:1-3; 16:5; Irm. 30:3-24; Rut. 4:13,14,17,21,22; 1 Imz. 17:11; Mat. 21:9.

Nniemet - Awař 'nniemet' di řeahd n jdid war ixs ad yini 'ařrum' maca ixs ad yini 'ttisar' niy 'arđa'. Mařa nenna 'Nniemet n Arebbi ad řarney tiři', nexs ad nini, aqqa dayney mmezri mařend arđa n Arebbi ad řarney yiři, waxxa war nesdiheğ ca arđa nnes, minzi neccin d imednab am Adam.

Řejdud n Wudayen - Aqqa d Ibrahim d Iřhaq d Yaequb inni iksin řwueud n Arebbi belli ayt n Ibrahim (elařsab řwæd) ad dewřen ij n řgens imyar ařtas i zzayes i ya ibarek Arebbi marra řegnus n tmutr. Xzar Luk. 20:37-38; Yuh. 8:30-59.

Řqendiř (n Wudayen) - Řqendiř-a tuya immars deg wezyen amezwaru n uqiđun iqeddsen zcat i arwaq uca qqaren as 'aqeddas'. Yares seba n řefnarat i yareqqen řebda s zzecc n zziutun iřfan min ya yekk uqiđun ibedd. Xzar Amz. 25:31-40; 27:20-21 u Asa. 1:9-20.

Řeid n Basxa - Deg wussan umi issuffey Arebbi řgens nnes Israyil zi Miřra yumur iten mařend ad yarsen ij n izmar di tudrin nsen, ad meshen idammen nnes řar řtarf n tewwart mařend lmalak n uhellek wenni i ya inyen marra imenza n iřenjiren n Miřra (man aya d jriřect wiss eeca n Arebbi x Imiřriyyen), war ineqq ca iřenjiren n Israyiliyyen. Xzar Ufų. 12. U ammu i imsar d ğiřet i di mmuten marra imenza n Miřra, iffey řgens n Israyil zi Miřra ak-d marra imenza n iřenjiren nnes inni itwařsaren s idammen n izmar. Idammen n Lmasih dewřen aney-d d asenjem i kuř ijjen wenni zzayes i řa yammen.

Řeid n weyrum nnebră antun - Arebbi yumur i weydud nnes Israyil mařend ad eeyyden řeid-a deyya awarni i řeid n Basxa. Di seba n wussan n řeid-a war tetten ca ařrum s wentun, maca ad tt ccen nnebră antun. Antun netta d ict n tteřwirt n dđanb. Wenni tuya iffey zi Miřra war izemmar ad yecc ead ařrum s wentun uca wenni i ya iffey zi dđnub war izemmar ad yecc ead ařrum n dđnub. Xzar Amz. 13:1-10.

Řeid n Xemsin - Řeid-a n Israyiliyyen imsar xemsin n wussan awarni i řeid n Basxa. Řeid-a aqqa-t d řeid n řřabet n yirden. Xzar Law. 23:15-21. Řami d ihwa Arruh Iqeddsen zeg ujenna uca yudef deg wuřawen n imehđaren n Lmasih (Řex. 2:1-4), tuya Udayen tteeyyaden řeid-a uca ammu i nessen belli Arruh ihwa-d xemsin n wussan awarni i Basxa i tuya imsaren deyya awarni ass min di immut Lmasih x řřalib.

Řeid n ureqqee d weđdar n taddart iqeddsen - Xzar Yuh. 10:22. Řeid-a imsar d řmecta u tuya řmijař nnes tmenya n wussan i di ttfekkaren Wudayen deg ureqqee (=aedar) n taddart iqeddsen zi jdid s Yahuda Amakkabayi deg usegğwas 164 qbeř Lmasih.

Samariya - Iwdan n Samariya war řin ca d Udayen maca udfen řar din zi barra. Tuya din řעדawet ařtas jar Wudayen d Isamariyyen. Xzar Luk. 9:51-56; 10:25-37; Yuh. 4:1-42; Řex. 8:4-25.

Sidi - Isem-a yus-d zeg ij n wawař ayunani 'Kuriyus', min ixs ad yini 'Sidi' niy 'Mas'. Imehđaren n Lmasih řařan as s uweqqar 'Sidi'. Awař 'Sidi' yares eawed ij n řmeena yueřan umi ittceyyar řar Arebbi s yixef nnes am Bab n marra min ięan. Ammu neqqar 'Sidi Arebbi' min ixs ad yini belli Arebbi aqqa netta d Bab n marra u x marra .

Sudum d Gumurra - Tnayen n tneddam yareddeğ itent Arebbi deg wussan n Lut, ayyaw n Ibrahim. Arebbi issenjem Lut d tnayen n řenjinirin nnes zi tmesi d řecbareyyet i iwdan x tneddam nni. Tamųart n Lut temmut umi texzar řar đeffar xmi arewřen zi tendint, teeřtař, tedweř d ij n ubilar n tmeğařt. Xzar Amz. 19.

Ssebt (Ass n ssebt) - Arebbi yareyyeğ deg wass n ssebt zi marra řexdayem i igga umi igga ijenwan d dđunnit deg umezwaru. S ttawrat yumur Arebbi i weydud (=cceeb) nnes Israyil mařend ad weqqaren ass n ssebt am ij n wass n ureyyeğ i řebda. Xzar Amz. 2:2,3; Ufų. 20:8-11; 31:12-17; Law. 23:1-3; Tiř. 5:12-15.

Sunhidrin - Lmehkama tameqqrant n Wudayen dayes sebein n imeqqranen d imyaren n řgens uca azeřif n ikehhanen netta d arrays n wegraw. Irumaniyyen jjin ten ad hekmen x tmesřayin n Wudayen u tuya řarsen ij n uqarri imyari d řgens. Sunhidrin iřkem x Yeccu s řřukm n řmwewt nnebřa mma ad afen uřa d ij n uđřem i issdaheřen řřukm-a. Mat. 26:57-68; Mar. 14:53-65; Luk. 22:63-71.

Šřalib - Tuřa řmwewt x řřalib ij n řeiqab n Irumaniyyen i ibarraniyyen mařend ad ten sšiggweden ařřas. Tuřa řeiqab-a yewear ař řřarf minzi ticti n řweqt ař i řa temsar řmwewt d tazirart ařřas. Mat. 27:33-44; Mar. 15:22-32; Luk. 23:33-43; Yuh. 19:16-37.

Šřenduq iqeddsen n řeahd - Šřenduq-a tuřa deg uqeddas x uqeddas uca twafen dayes tnayen n teřwiřin n wezru i xef tetwazemm ttawrat uřa d tayyarct innewwcn n Harun d ij n uzenbiř s 'manna'. X tqebbart nnes bedden tnayen n 'xirubin' inni d imeddaren am lmalakat inni s ifriwen nsen ssduřyen taqebbart uca xezřaren řar taqebbart. Xřar Ufř. 37:1-9.

Yeccu - Qqaren as s teibranit 'Yacue' u s tgrigit 'Yesus'. Isem-a ixš ad yini 'Arebbi d asenjem' niř 'Arebbi issenjem'. Xřar Mat. 1:21; Luk. 1:33-35.

Tagelda - Awař-a ixš ad yini 'tizemmar igellden' niř 'šřulřa igellden'. Wenni iřan d ajeřid x ij n tmurt aqqa netta iřřef 'tagelda' x tmurt nni, min ixš ad yini aqqa řares šřulřa igellden x tmurt, izemmar ad yumur marra imezday n tmurt nni elahšab řřanun n tmurt.

Takehhant - Řředmet n ukehhan. Xřar 'akehhan'.

Tamejmart n řebxur - Tamejmart n řebxur n wureř tuřa ztat arwaq deg uqıđun iqeddsen i zzayes tessgaeeed ict n řefwařet n řebxur tasebřant i arđa i Arebbi (Xřar Ufř. 30:1-10; Asa. 8:3-5)

Tamesmunt - Nettet d lkaniset n Lmasiř. Marra mani i řa munen řmumenin di Lmasiř řima ad as eebdden, aqqa din temsar ict n tmesmunt deg yisem n Lmasiř. Eawed marra řmumenin jjiem tteggan arrimet nnes tenni iřan zi Arruř uca ammu nitni d tamesmunt nnes niř lkaniset nnes i war iřan waha mani mma munen lmasiřhiyyen maca tamesmunt eawed d marra řmumenin di Lmasiř i iřan řexxu uca tuřa-ten iđennađ uca ad din iřin tiwecca. Xřar Kul. 1:15-20; 1 Kur. 12.

Taqeddast - Wenni iřan d amqeddas aqqa dayes taqeddast war dayes bu dđanb. S tidett myř Arebbi war dayes uřa d ict n jjuret n dđanb. Taqeddast nnes war řares bu umezwar d uneggar, aqqa tekmeř. Umi Lmasiř izeddeř deg wuř n bnađem s liman dayes, xenni ad tiři taqeddast n Arebbi d bnađem nni wenni yumen. Ead ittxeřř as ad tedweř tqeddast n Lmasiř i izeddyen dayes řar marra tudart nnes min řa yekk iddar di dđunnit-a. Nřařa abrid řar taqeddast ktar s wawař 'tuqeddsi' i imsaren xmi ndarreb ixef nney mařend ad nedweř di šřiffet n Lmasiř. Xřar Ebr. 12:14; 1 Buř. 1:15; Asa. 4:8.

Tasegda - Nessen belli Ibrahim yumen zi Arebbi uca Arebbi iřesb as t-id d tasegda (Xřar Rum. 4). Wanita ixš ad ini belli Arebbi iřšeb Ibrahim d ij n bnađem nican ztat i uyeřbub nnes. Man aya war iři minzi Ibrahim war ixđi ca, maca minzi yumen di min tuřa d as iwaed Arebbi. S uyenni nzemmar ad nini belli 'Arebbi issegged Ibrahim s liman', war iři s řexdayem.

Tazant - Řředmet n umazan. Xřar 'amazon'.

Ttawrat - Ttawrat temmewc i Musa. Itwassgaeeed Musa jar Arebbi d weyduđ nnes Israyil s teneac n tqebbař nnes inni iffyen zi Miřra uca řřfen ttawrat n Arebbi deg wedrar n Sinayi. Awař 'ttawrat' sšimant nnes ixš ad yini 'tařuri' niř 'aseřmed', aqqa-tt d tařuri n Arebbi i weyduđ nnes, mammeć d as i řa eebdden u mammeć i řa dđaren arendađ uyeřbub nnes. Di řeahd aqđim n wedlis iqeddsen nufa xems idlisen n Musa inni iřan d ttawrat n Arebbi i weyduđ (=cceb) nnes. Xřar Ufř. 19, 20.

Tuqeddsi - Wenni idewřen d amqeddas aqqa netta deg webrid řar taqeddast ktar. Xřar 'taqeddast'. Xřar Rum 6:19, 22; Ebr. 12:14.

ŘEQYAS d ŘWUZENAT d TINEACIN

ŘEQYAS n TZUGGART d TIŘU d ŘUEŘA d WAĀAY			
s Tarifit	s Tyunanit	řqedd	idlis, udem, leadad
uyiř (iyağen)	'pixus' (πιχυς)	46-55 cm	Mat. 6:27; Luk. 12:25; Yuř. 21:8; Asa. 21:17
mayl	'milyun' (μιλιον)	1478, ⁵ mitru	Mat. 5:41
astadi (istadiyyen)	'stadiyun' (σταδιον)	185 mitru	Mat. 14:21; Luk. 24:13; Yuř. 6:19; 11:18; Asa. 14:20; 21:16
tiddi (tiddiwin)	'orgiya' (οργυια)	1,85 mitru	Řex. 27:28
ŘEQYAS n WAMAN d IMENDI d ZZEET			
ağarrař (iğarrařen)	'xistus' (ξεστης)	0,55 litru	Mar. 7:4,8
řmud (řemdud)	'mudiyus' (μοδιος)	8,75 litru	Mat. 5:15; Mar. 4:21; Luk. 11:33
řmud (řemdud)	'satun' (σατον)	13 litru	Mat. 13:33; Luk. 13:21
amitrit (imitriten)	'mitritis' (μετρητης)	39,4 litru	Yuř. 2:6
taxancet n yirden	'kurus' (κορους)	394 litru	Řiz. 45:11,14; Luk. 16:7
řmud (řemdud)	'xuyniks' (χοινικες)	1,1 litru	Asa. 6:6
abidaw (ibidawen)	'batus' (βατους)	39,4 litru	Luk. 16:6
ŘWUZENAT			
arđeř	'litra' (λιτρα)	327, ⁵ gram	Yuř. 12:3; 19:39
'talent'	'talentiyayus' (ταλαντιαίος)	20-40 kilu	Asa. 16:21
TINEACIN			
n Wudayen	n Iyunaniyyen	n Irumaniyyen	ass-a (2009)
1 'lebta' (ařuldi n nnħas) Mar. 12,42; Luk. 12:59; 21:2		azyen kwadrant	1 dirham
2 'lebta'		1 kwadrant (ařuldi n nnħas) Mat. 5:26; Mar. 12:42	2,5 dirham
		1 ařuldi (pinning) ('assariyun' n nnħas) Mat. 10:29; Luk. 12:6	9 dirham
	1 draxma (ařuldi n nnuqart) Luk. 15:8	1 ddinar	145 dirham
	dubel n draxma (2 draxma) (=đđariba i taddart iqeddsen) Ufı. 30:11-16; Mat. 17:24	2 ddinar	290 dirham
	1 statir (=4 draxma) Mat. 26:15; 27:3,5-9	4 ddinar	580 dirham
	1 ařđeř (=100 draxma) 'mina' n nnuqart - Luk. 19:13-25	100 ddinar	14500 dirham
	1 talent Mat. 18:24; 25:15-28	58-80 ařđeř n wurey niy nnuqart	870.000 dirham

TKARÐA n ISRAYIL deg wussan n YECCU LMASIÐ

TKARÐA n IMUCAN n ISAFAREN n BULUS

